

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 4539/1914.

Circular

către toate oficiile protoprezbiterale și parohiale și către întregul cler parohial din eparhia Aradului.

„Mângăiați, mângăiați poporul meu, zice Domnul Dumnezeuul nostru”. (Isaia 40. 1.)

Dat fiind faptul, că rezelul dela ordinea zilei a luat proporții mai mari decât ce s'ar fi putut prevedea la pornirea lui; dat ne este să vedem cu ochii și să simțim cu inima, că partea cea mai mare a bărbaților în floarea vieții, aceia adevărați, cari, în vreme de pace, aproape ei înșiși îndeplineau lucrurile economiei câmpului și cu sudoarea feții lor agonisau cele trebuincioase traiului vieții lor și a familiilor lor, astăzi se află pe câmpul de luptă, pentru a-și face datoria de onoare către tron și patrie, iar îngrijirea de lucrul câmpului, de: adunarea rodurilor anului și de sămânatul de toamnă, nu altcum și de ajutorarea familiilor rămase — în urma celor duși la oaste, — este lăsată pe umerii celor rămași la vetrele lor familiare.

Intre asemenea împrejurări ar fi peste putință, ca cugetul și simțirile mele să nu fie pătrunse de aceeași serioasă și temeinică îngrijire, de care sunt cuprinse și cugetele și simțirile voastre și a tuturor iubitorilor noștri eparhioți, cler și popor deopotrivă, și cari îngrijiri preocupă și cugetele și simțirile tuturor concețenilor din iubita noastră patrie.

Dar tocmai că îngrijirea voastră este și îngrijirea mea, abia a-și putea afla cuvinte mai potrivite pentru a da expresiune acestei îngrijiri și deodată cu aceasta atât dorinței, de care este cuprins sufletul meu, cât și datorinței, ce deosebi acum ni-se impune nouă clerului de sus până jos, decât să provoc la cuvintele puse în fruntea acestui circular, prin care ni se zice de sus: „Mângăiați, mângăiați poporul meu”.

Și vă pun în vedere această poruncă dumnezeiască nu numai pentru că mângăierea și

înbărbătarea credincioșilor a fost în toate timpurile și între toate împrejurările cea mai de căpetenie datorință a păstorilor turmei lui Hristos, ci și din motivul, că abia s'a mai pomenit în istoria lumii creștine zile, în cari stăpânul ca și sluga, bogatul ca și săracul, cărturarul ca și cel neînvațat, bărbați și femei deopotrivă, — să fie fost cuprins de mai mare îngrijire pentru prezent și viitor, decât ce este cuprins în zilele de acum, în cari toți, fără deosebire, însetează după mângăiere și întărire sufletească mai mult ca și ori când altădată, și când sub impresiunea evenimentelor zilei și inima cea mai împietrită trebuie să se moaie și când și cel necredincios trebuie să vină la convingerea, că adevărata mângăiere o poate afla numai la Dumnezeu și astfel în sânul bisericii noastre străbune.

Când accentuez necesitatea și izvorul acestei mângăieri, sum în cunoștința deplină, că iubita noastră preoțime a făcut și face atât cu cuvântul cât și cu fapta tot posibilul pentru liniștirea celor rămași și pentru mângăierea celor îndepărtați. Sum și în cunoștința acelei împrejurări, că precum în alte comune de sub coroana Sfântului Stefan, tot astfel și în comunele din eparhia noastră, organele administrației civile au instituit comitete cu misiunea specială: să adune daruri de bună voie dela creștini, spre ajutorarea familiilor, avizate la ajutorul obștesc, în urma celor duși la oaste.

Dar deși am aflat, că aceste comitete, constituite și din preoții și învățătorii noștri, își împlinesc angajamentul luat cu tot zelul și însuflețirea, iar credincioșii contribuie după putința și priceperea lor cu toată bunăvoința, dar am aflat și aceea, că aceste daruri ale milei creștinești, adunate până acum, sunt în general numai de atari, în cât și de ar putea fi suficiente pentru împăcarea în o anumită măsură a lipselor momentane, ele totuși nu pot fi suficiente și pentru acoperirea trebuințelor din viitorul apropiat a tuturor familiilor, avizate la acest ajutor obștesc.

Am aflat de altă parte și aceea, că rezultatul neînsemnat al colectei, nu provine din lipsa sentimentului de jertfă a poporului nostru,

ci el provine parte din împrejurarea, că poporul nu și-a putut face socoteala cu ce are și de ce s'ar putea lipsi, pentru că n'a ajuns să-și culeagă și rodul sămănăturii de primăvară a anului, iar de alta parte provine și din aceea bună credință a obștei, că rezelul va fi de durată mai scurtă și astfel și trebuințele de ajutorare vor fi mai reduse.

Dar ori care ar fi cauza nereușitei de până acum cu adunarea dăruirilor spre scopul cunoscut, un lucru trebuie să-l avem în vedere și anume acela: că atât între cei duși la oaste cât și între cei rămași la vetrele lor familiare, sunt și ai noștri, față de cari avem deosebită datorință de a-i mângăia și îmbărbăta atât cu cuvântul cât și cu fapta, ca astfel și unora și altora să le facem posibilă împlinirea chemării și datorinței, ce le revine în aceste zile de însemnătate istorică, chemare și datorință, pe cât de frumoasă pe atât și de grea.

Astfel privind lucrul, precum nici că nu s'ar putea altcum, trebuința îngrijirii de ajutorare a celor avizați la ajutor, devine cu atât mai simțită, cu cât rezelul a luat întindere mai mare decât ce s'ar fi crezut la pornirea lui; iar trebuința de mângăiere și îmbărbătare a tuturor este cu atât mai învederată, cu cât stările de astăzi neliniștesc deja pe toți cetățenii monarhiei noastre fără deosebire de stare socială și alte condiții de viață, și aceasta nu atât pentru motivul, că rezelul început își are deja unele jertfe, pentru că toată lumea știe, că fără de atari jertfe nici nu se poate închipui un rezel, ci neliniștea o provoacă împrejurarea, că mintea omenească nu poate prevedea timpul, locul și modul încheierii lui.

Acestea avându-le în vedere, îmi împlinesc datorința de arhieru și părinte, când pre lângă repețirea sfaturilor și învățăturilor din Pastorală de sub Nr. 4370/1914 vă zic acum cu toată gravitatea cuvântului: „Mângăiați, mângăiați poporul meu!” și aceasta să-o faceți atât prin liniștirea spiritelor cât și prin îngrijirea de ajutorarea celor avizați la ajutoriu.

Datorințe-i și trebuințe-i mângăierii duhovnicești veți putea satisface cu rezultat: prin întărirea continuă a poporului în credința în Dumnezeu și în nădejdea, că armelor monarhiei noastre le va ajuta tot mai mult, să iasă **deplin** biruitoare din acest rezel; prin tractarea poporului cu blândețe și prin dovedirea cu fapta și cu cuvântul, că neliniștea și îngrijirea lui este neliniștea și îngrijirea noastră a tuturor; prin ținerea regulată și cu evlavie a sfințelor servicii dumnezeiești astfel: ca în persoana fiecăruia slujitor al altarului Domnului, credincioșii să vadă pe adevăratul lor păstor și pă-

rinte sufletesc, din credința căruia să soarbă credință și din purtarea, din vorbele și faptele lui să se întărească în nădejdea binelui, după care însetăm cu toții.

Datorința clerului este: ca acum, mai mult ca ori și când, să deștepte și lumineze credincioșii despre adevărul etern, că în lumea aceasta toate se întâmplă cu voia lui Dumnezeu, în mâna căruia este și viața și moartea fiecăruia pământean, și astfel ori care ar fi sfârșitul unuia ori a altuia dintre cei duși la oaste, atât aceștia, cât și familiile lor de acasă, au să se împace cu soarta și să zică: „fie voia Ta Doamne”, precum o și cerem aceasta în toate zilele prin rugăciunea Domnească când zicem: „**vie împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ**” și cu aceasta trebuie să ne împăcăm cu atât mai vârtos, cu cât și așa nu stă în puterea nici unui pământean, să schimbe legea eternă, de după care, cel ce ni-a dat viața, acela o poate și lua când și după cum va afla de bine întru înțelepciunea sa necuprinsă de mintea omenească.

Tot asemenea este datorința preoțimii parohiale a lumina și deșteptă poporul și asupra acelu adevăr, că fără jertfă, precum nu se poate susține casa și moșia, cu atât mai puțin se poate susține și apăra patria, iar jertfa cea mai frumoasă, ce o poate aduce un cetățean este: jertfa adusă pe câmpul de războiu, luptând cu credință pentru patria sa, și pentru tron.

Totodată în vederea, că cei duși pe câmpul de războiu nu luptă numai pentru sine, ci și pentru noi toți, că ei luptă pentru cinstea și dreptatea sfântă a monarhiei noastre și astfel pentru pacea și binele nostru al tuturor, — datorința creștinească ne impune, să recurgem la toate mijloacele posibile, ca familiile lor să fie ajutate după putință în ale traiului vieții, în consecvență: comitetele de ajutorare constituite deja, au să-și continue activitatea, iar în comunele, în care n'ar fi încă constituite atari comitete, să se constituie fără amânare, și să înceapă cu adunarea dăruirilor în scopul de sus, cari dăruiri pot fi în bani ori în bucate de orice soi.

Pentru sporirea acestor dăruiri, recomandăm iubitelui cler parohial, să intervină la parohieni, ca ospetele și comăndările, ce ar obveni în cursul timpului în casele și la familiile lor, să le facă în cerc cât mai restrâns, iar banii, cari în timp de pace, iar destină pentru atari scopuri, — ori măcar o parte din ei, — să-i predee la comitetul amintit mai sus, în scopul ajutorării familiilor avizate la ajutor.

Conziderând apoi, că biserica noastră ca instituțiune divină, are chemarea să vină întru

ajutorul membrilor ei, în zilele lor grele, cum sunt și cele de acum, admitem, ca comunele bisericesti să poată vota prin reprezentanța lor legală anumite procente din venitul anual al capitalului lor bisericesc, cari procente vor avea să se predee comitetelor concernente de ajutorare, spre ulterioară procedere.

Tot în scopul ajutorării familiilor celor duși la oaste dispunem: ca în bisericile din eparhia noastră, să se poarte în toate Duminecile și sărbătorile un disc, și anume imediat după cântarea Herovicului.

Pentru-ca rezultatul acestui disc ca și al colectei preste tot, să fie cât mai multămitor, iubita noastră preoțime va publică aceasta poporului în biserică și va stăruî, ca credincioșii să contribue și la colectă și la disc cu toată căldura dragostei lor creștinești, având în vedere cuvântul scripturii de după care, celce are mult, să deie mult, iar celce are puțin să deie și din puțin, dar cu inimă bună.

Banii strânși pe acest disc, episcopul respective purtătorul discului îi va numără la toate ocaziunile sub controla conducătorului oficiului parohial, și îi va chivernisi separat de tasurile bisericii, cu evidență separată.

Discul se va purta până atunci, până când se va dispune încetarea lui, iar banii adunați se vor subșterne la timpul său pe calea oficiilor protoprezbiterale la conzistorul eparhial concernent, spre ulterioară dispunere.

Pentru a arată adevărată dragoste și îngrijire de familiile celor duși pe câmpul de rezel, este de dorit, ca acestora să li se deie tot sprijinul nu numai la culegerea rodului, ce l-ar avea, dar și întru aceea, ca nici una dintre atari familii cu pământ, să nu rămână fără sămănătură de toamnă.

Când accentuăm aceasta dorință și trebuință, ne aduce aminte, că așa au făcut cei din România și cei din Bulgaria pe timpul războaielor lor mai recente; dar ne aducem aminte și de stările din timpul resbelilor din anii 1859, 1866 și 1870, când creștinii se ajutorau și se sprijineau împrumutat cu atâta dragoste și bunăvoință, în cât era ceva înălțător să vezi, cum se asociau vecinii la îndeplinirea lucrurilor economice, cum fruntașii comunelor se întreceau întru ajutorarea celor lipsiți și astfel și întru aceea, ca să are și să samene holdele acelora, cari nu aveau jugurile lor proprii, și cum cești din urmă foloseau tot prilejul ce li se oferea, spre a răsplăti cu brațele lor osteneala binefăcătorilor lor, rămânându-le mulțămitori pe toată viața.

Faceți deci tot posibilul ca astfel să se urmeze și acum, prin ce atât cei duși la oaste

cât și familiile lor, vor câștigă convingerea și vor avea mângăierea, că în zilele grele ale vieții lor, nu sunt părăsiți de neamul și biserica lor.

Întăriți la tot privilegiul credința poporului în ajutorul lui Dumnezeu și aprindeți în inima lui focul nădejdei, că după stările de acum, rezbelul nu va fi de durată lungă și se va încheia cu biruința armatelor monarhiei noastre.

Arad, la 1/14 septemvrie 1914.

Joan J. Bapp m. p.,
Episcopul Aradului.

In chestia catehizării.

Sub acest titlu, nu tocmai de mult, s'au dat publicității păreri, puțin competente asupra manualelor de religiune în școala noastră populară, cu scopul vădit de a produce nedumeriri în corpul didactic, asupra unora, între cari aparțin și manualele mele.

Din modestie nu am dat anză la polemică, la timpul său, pe oceață temă. Acum însă aflu de sosit momentul, ca să reduc la valoarea lor adevărată aceste păreri, date în vileag cu tendințe oculte.

Spre acest scop, cu permisiunea P. O. Redacțiunii, reproduc aici părerile mai nouă ale recenzenților oficioși, publicate în Nr. 34/1914 al «Foaiei diecezane», pe baza cărora Ven. Cons. din Caransebeș, cu preainaltele rezoluțiuni de sub Nrii 429, 1849, 1850 și 3546 ex 1914, a aprobat și introdus manualele mele în dieceza Caransebeșului.

Despre *Istoriile biblice* dl profesor Dr. V. Loichiță între altele afirmă: »Autorul adauge atât în Test. V. cât și în Test. N. o mulțime de istorioare, necuprinse în plan, hotărît cu scopul de a prinde și continuă firul de aur al economiei divine și din unele din aceste istorioare a contribui și mai mult la înțelegerea învățăturilor religioase-morale și a cultului divin, pretinse de planul de învățământ. Gruparea întregii materii biblice în titli principali, atât în Test. V. cât și în Test. N. o aflu foarte nimerită, pentrucă elevului i-se dă posibilitatea de a avea o supraprivire asupra complexului tuturor istorioarelor biblice.

Singuraticile istorioare biblice sunt prelucrate într'o espunere foarte vioaie, rotunzită, limpede clară, la ce contribue mult împărțirea fiecărei istorioare în sublecțiuni, un metod acesta, care ține continuu trează atenția elevului și desvoaltă mereu interes pentru un lucru nou, ce i-se va spune în sublecțiunea următoare, și ușorează minunat pe catihet la predarea și examinarea

lecției. Imi închipui că istorioarele biblice ale părintelui N. Crâșmariu, în ultima lor redactare, sunt rezultatul unor îndelungate studii și consultări teoretice, dar mai ales practice, căci numai așa se esplică, din fiecare istorioară, cum autorul a știut să îmbine așa de bine cele ce le-a învățat despre principiile conducătoare la alcătuirile cărților de religione pentru copii — cu realitatea trebuinței zilnice a școlii.

Ceeace dă însă o valoare particulară istorioarelor sale biblice, este ușurința limbii, în care se face espunerea.

Mănecând dela principiile reprezentanților școlii herbart-zilleriane, autorul folosește cu măiestrie limba textului biblic. Zic cu măiestrie pentru că nu este rob absolut al textului biblic, ci enarează singuraticile întâmplări, — paralel cu folosirea directă a textului sf. Scripturi, ales la forme dialogice — într'o admirabilă limbă bisericască, plină de pietate, ușoară, concisă, cu un colorit biblic și pe înțelesul băieților.

Aceasta este partea de merit a părintelui N. Crâșmariu, pe care nimeni nu i-o va putea trage la îndoială. Aici se vede mai mult osteneala, ce a depus-o autorul la scrierea istorioarelor sale.» etc.

Despre *Istoriele bisericesti* tot dl Dr. V. Loichița se exprimă: »Cercetând în amănunte manualul am aflat, că el corespunde pe deplin recerșinelor planului de învățământ în vigoare pentru școlile noastre populare. Piese, deși sunt mai multe decât prescrie planul, sunt alese în conformitate cu acest plan și bine lucrate; faptele istorice corespund edevărului istoric al bisericii creștine și învățăturile sunt expuse în duhul bisericii noastre ortodoxe. Limba istorioarelor este ușoară și potrivită cu gradul de pricepere a elevilor de a V-a și a VI-a clasă.» etc.

Despre *Catehism* dl profesor Dr. M. Ienciu se exprimă: »Catehismul este sistemizarea învățăturilor scoase din materia istorică, Autorul caută să satisfacă acestui postulat, provocându-se la istorioarele biblice din vechiul și noul Testament... O încercare foarte laudabilă, care va trebui generalizată. Materia abstractă e tratată corect, în spirit ortodox, într'o limbă clară, ușoară, lipsită aproape cu totul de neologisme.»

În fața acestor dovezi elocvente, las la dispoziția binevoitoare a P. T. D. Cățiheți să judece: cari păreri sunt menite ca să servească adevărul și cauza învățământului: cele necompetente și cu tendințe oculte, ori cele competente și acreditate?

Nicolae Crâșmariu.

Oameni și lucruri din Beiușul românesc.

I. Preoții și activitatea lor.

de: Senin.

(Urmare)

În loc se caracterizez predicile acestui orator distins, eternizez aici, un model din ele. Ori care cetitor își va face apoi o idee clară despre felul cum sunt scrise toate altele; cu duhul blândei și al evangheliei. Iată una:

»Despre reutatea acelora carii îndrăznesc a sudui pre Dumnezeu«.

Poloția 24—16. Omul de va blăstăma pre Dumnezeuul lui, păcat va lua, iar numind numele Domnului cu moarte să moară, cu petri să-l ucidă pre dânsul toată adunarea lui Israil ori nemernic, ori de loc, numind el numele Domnului să moară«.

Despre o însușire a limbei omenești, foarte primejdioasă, voiesc a vorbi în cuvântarea me de astăzi fraților — numai despre o însușire, zisăiu, căci luându-se sub socotință parte ce mai re a limbei, atâta răutate zace în trânsa, cât cu dreptul se numește prin S. Apostolul Iacob 3 —»Foc, lume nedreptăței, ne înfrânata reotate, otrava aducătoare de moarte. — Ce gândiți fraților«. Oare dintre răutățile cele nenumărate ale limbei despre care va suna învățătura mea aceea? — Despre o sudalmă. »Sudalma, nu numai între răutățile limbei ceale nespuse, ci și între alte fealuri de păcate, cuprinde locul întâiu, după mărturisirea părintelui Ieronim, carele așa graiește: tot păcatul asămănându-se cu blăstămarea lui Dumnezeu, e mai pre jos decât aceia«.

Mântuirea și fericirea multora pofteste, ca despre păcatul acesta mare a sudalmei, carea se face drept a supra lui Dumnezeu se întocmesc învățătura aciasta de față; căci precum e de lipsă ca spre încunjurarea primejdiilor, să cunoaștem lucrurile aceale, din care vin primejdiile, iarăle adecă, plantele și ierburile ceale veninoase s. a. așa și păcatele prin care vine a supra omului osânda, cu atâta mai cu osârdie ni-se cuvine a le lua în socotință, cu cât mai mare primejdie se pricinuește prin trânsele sufletului și cu cât moartea sufletului, totdeauna e mai cumplită de cât a trupului. Hula și sudalma, care se face asupra lui Dumnezeu, e așa fealu de păcat, prin carele se vatămă mîntea cea sănătoasă — se micșorează cinstea și slujba, care, suntem datori a o aduce lui Dumnezeu, — se osândește pre sine însuși suduitorul, — se smintesc cei ce aud sudalma, întru atâta, cât nu suntem în stare de a spune cu cuvinte puține. Foarte pe scurt grăind despre păcatul acesta strigătoriu la ceriu,

încă suntem siliți trei mai de căpetenie ramuri ale lui, pre cât ni se poate, a le ispiti: care sunt a) grosnicia, — b) primejdiile ce se nasc din sudalma aceasta, — c) mincinoasăle desvinovățiri ale suduitorului. Fiind că răutatea sudalmei e de toate zilele între oamenii noștri, nu pot dară a nu grăi despre dânsa: iar pe voi fraților vă rog! să fiți cu pacinică luare aminte spre ceale ce veți auzi cu prilejul acesta.

Mai nainte de ce am grăi despre groznicia sudalmei, care se arădica asupra lui Dumnezeu; nu e de trebuință să știm ce e sudalma? Sudalma e așa felu de grăire, care drept se împotrivesc cu cinstirea și mărirea lui Dumnezeu; sau prin care se hulește și se micșorează Dumnezeu. Aceasta în două chipuri se face adică: când însușim lui Dumnezeu aceia ce întrânsul nu se află; și iară când tăgăduim aceia ce este întrânsul. O. E. Cea dintâiu răutate o săvârșesc cei ce vinovățesc pre Dumnezeu cu nedreptatea, iară cea de a doua, cei ce tăgăduesc bunătatea purtarea de grije cea Dumnezeiască ș. a. Așide-rea și atuncea, când unii au din sburdare au din nesălnica patimă, au din obicinuita și nepedepsita părăsita răutate, suduesc Hristosulaltuia; se săvârșește așa fealu de hulă și suduire împotriva lui Dumnezeu, carea fără de îngrosire nu o putem asculta cu urechile noastre. Dintru aceste pre scurt spuse, cunoscând noi ce e sudalma, să vedem acum și groznicia fără de legii acesteia luând în socotință:

a) Fața aceia prea înaltă și prea mărită, pe care îndrăznește cineva a o sudul. »Pre cine ai defăimat, și pe cine ai blăstămat, și asupra cui ai înălțat glas, și ai rădicat întru înălțime ochii tăi? la sfântul lui Israil«. (4 împăraților 19—22). Așa te întreb eu — sau mai chiar să vorbesc — te întrebă pe tine însuși Dumnezeu becișnice suduitorule! »Carele precum zice Iov 15—25 ai rădicat mâna înaintea Domnului și înaintea lui Dumnezeu atotfiitorul ai stătut împotriva. Căci prin cuvântul cu carele hulești pe Dumnezeu, batjocorești numele și micșorezi cinstea lui, apoi poate fi mai mare grosnicie decât aceasta? pentru că de și prin tot păcatul î ceva chip, să vătămă cinstirea lui Dumnezeu precum zice Apostolul Pavel către Romani 2—23. Prin călcarea legii necinstești pe Dumnezeu», totuși mare deschilinire e între păcatul sudalmei și între alte păcate. Celelalte feluri de păcate nu sunt țântite drept asupra lui Dumnezeu, numai călcarea legilor celor date de El însuși, face, ca și alte nelegiuiri să fie spre vătămarea Dumnezeirei; și despre aceste păcate zice apostolul: cum că numai din lege am cunoscut păcatul. Când p. e. cineva fură, ucide, curvește, mințește sau săvârșește alte păcate de acest fealu, nu se

nevoieaste unul ca acela, prin nelegiuirile nenumărate, a vătămă pre Dumnezeu, ci lucrează spre stricarea de aproape lui sau spre îdestularea pofteilor sale: însă și prin așa fealu de păcate îtru atâta se necinsteaste Dumnezeu, icât se împotrivesc acele cu poruncile lui. Iar a sudul pre Dumnezeu e așa păcat, carele drept, cu deadânsul din hotărâta voie se îndreaptă asupra sfințeniei Sale. Cine poate cuprinde dară cu mintea sa groasnicia răotății acesteia? — chiar despre aceasta au trebuit să cugete cu sufletul său preotul legii vechi Eli — când a grăit următoarele cuvinte: De va greșind, va greși om la om și se vor rugă pentru el Domnului și de va greși Domnului om, cine se va rugă pentru el? (1 împăraților 2—27). Dintre pământeni nimenea, că scris este în lege, că pentru cei ce greșesc împotriva stăpânirii nimenea să nu îndrăznească a se ruga; iară ceale cerești cu mult mai tare cinstesc pre Dumnezeu, decât să pârtimească pre vrășmașii lui. Aceasta mai bine să o priceapeți, voi aduce, înainte o pildă: De cumva vătămă cineva pre vre unul din concetățenii săi, vătămă acela, fără de îndoială și pre însuși stăpânitorul ca pre un cap și purtătoriu de grige părinte a tuturor supnșilor săi; și atuncea greșește; mai tare ar greși atuncea, când ar vătămă pre curtenii stăpânitorului: dar cu mult mai greu ar greși întru așa întâmplare, când cu vre o vătămă ar atinge pre sfeatnicii cei din lăuntru și prietenii stăpânitorului, iar când ar cuteză chiar și asupra stăpânitorului ași rădica mâna sa de și din întâmplare nu lar putea vătămă pre el; — ce gândiți? — oare puterear așa fealu de cutezătoriu nădăjduim mila și iertare? — aflasar cine să se roage, sau să-l pârtimească pre dânsul? Tocmai îtru așa — — — ba ce vorbesc eu? nu se poate spune primejdia stării, î care se află unii a aceia, cari cu sudalme, și cu urâte hule se pornesc asupra Dumnezeului său, căci cu atât e mai groaznic păcatul, cu cât e mai de înaltă stare acela, împotriva căruia păcătuim.

De ași asămăna pre cei ce suduesc pre Dumnezeu cu diavoli, cari nu înceată a vorbi hule împotriva cerurilor, n'ar fi dreaptă asămănarea aceasta, pentru că nar arăta destul de luminat grosnicia păcatului sudalmei. Diavolul numai cu duhul sau numai cu voia singură poate huli pre Dumnezeu, iar îdrăcitul om pe lângă voie și cu cuvântul ică săvârșește răotatea aceasta, deci se adiverează întru oamenii, cari suduesc pre Dumnezeu, aceia ce zice scriptura cu aceste cuvinte: »Voi din tatăl diavolul sunteți, și pofa tatălui vostru voiți să faceți.« (Ioan 8—44). Diavolul adică ar dori să blasteme pre Dumnezeu și cu cuvântul, dar neputând el face aceasta însuși de sine, pre omul cel dăruit cu

graiu și-l dobândește făcându-l ca dorirea lui să o deplinească, de unde se vede, cum că mai mult rău fac oamenii decât diavolii, pentru că de și blastămă diavolii pre Dumnezeu, din des-nădăjduirea de carea sunt cuprinși, fac aceasta aruncați văzându-se pre sine a fi întru așa amară osândă, din carea nu mai pot avea nădejde ee scăpate. Iar tu oame! — creștinule! — carele îcă nai auzit sentenția aceia, de care de mult teai făcut vrednic, — carele mai poți avea nădejde spre viața vecinică; pre acela Dumnezeu carele îți va fi judecătoriu, cum îndrăznești al sudui? — au nu vezi, că ești mai rău decât diavolul? Iată e arătată groznicia păcatului acestuia socotind, cât e de înaltă și de preamărită fața aceia, pre carea o vatămă acela, carele suduește pe Dumnezeu; — așisderea luândul sub socotință:

b) Starea cea de jos a celui, carele cutează a sudui pre Dumnezeu. »Cine e acela, carele grăiește hule?« (Luca 5—21) Ție îți grăește întrebarea aceasta, nefericitule oame! ție, cel ce pre stăpânul cerului și al pământului idrăznești al batjocori: cel ce hulești pre acela, care se pleacă tot genunchiul a celor cerești și a celor pământești și a celor dedesupt, de carele se ifricosează puterile cerești și se clătesc temelile pământului. »Omul, carele e putregiune și fiul omului, vierme, cui te alături? au nu la carele este multă vârtute și la carele brațul cel tare este?« (Iov 25—6). De nu ar fi împiedecată dreptatea lui Dumnezeu prin mila sa cea nemărginită, au doară socotiți voi, cei cel suduiți pre dânsul că nu var putea nimici întru o plipă? — isă nu e de lipsă, ca însuși Dumnezeu să se lupte asupra unor becisnici ca aceaste de oară ce nenumărate oști are, care stau gata spre plinirea poruncii Sale. Toată firea așa grăiește: Vrei Doamne? Și vom plivi toate neghinele aceaste, adecă pre suduitorii dintre oameni. Vrei Doamne? Zice pământul, șii voi înghiți pe ei de viu; vrei Doamne? zice apa, șii voi îneca pe ei; — vrei Doamne? zice focul, șii voi arde de pe fața pământului, — trăsnetele și toate elementele stau gata spre prăpăstuirea lor, — fiarele cele săldatece, spre spintecarea acestor idoși diavoli. Câte și mai câte pedepse poate trimite Dumnezeu asupra lor, câte răsboaie, câte boale, câte osânde, câți igeri, câți diavoli, isă nare lipsă atotțitorul de așc mari puteri: au nu vă aduceți aminte ca prin niște muște mărunte a moiât Dumnezeu pre împăratul cel făimos al Eghiptului pre Faraon? — deci cum puteți fi așa de orbi, cei ce suduiți pre Dumnezeu, aducețivă aminte de sfatul cel folositoriu al Mântuitorului, carele nil dă prin cuvintele aceste ale Evangheliei: De vrea cineva să ție răsboiu cu altul, mai nainte

săși ispitească puterea și punga sa, și să socotească bine, oare puteava da răsboiu, zece mii având, cu cel ce are donăzeci de mii. Dacă se cuvine omului să se socotească bine și atunci când are voie de a se lupta cu alt om; ce va face când se arădică asupra lui Dumnezeu? Nu este de lipsă mai pe lat a grăi, căci și din aceste destul de apriata e groznicia păcatului sudalmei, socotind starea cea de jos a celui, carele suduește pre Dumnezeu, dară îcă mai luminat se veade aceasta;

c) Din nemulțămirea celui, carele suduește pre Dumnezeu. O limbă diavolească! dară ce te îndeamnă pe tine să suduești pre Dumnezeul acela, dela carele primești tot binele, cel ai? au doară, tu suduitoriu nu ești creștin? au nu ești primit de fiu alui Dumnezeu, și nu ai primit, prin credință, nenumărate daruri dela dânsul? apoi totuși nu voiești a cunoaște că sudalma, care î fiește, cine este păcat grozav, î tine cu mult mai cumplit se arată prin spurcata nemulțămire, cu carea te porți î privința Dumnezeului tău? Dacă aceia, carii șed întru întunec și î intra mortii, suduesc pre Dumnezeu, poate că nu grășesc așa cumplit. De ar ocără pe Dumnezeu vrășmașii lui, iar răbda pre dânsii, zice Psalmista 54—12. Isă, dacă noi creștinii, cari suntem rod ales, preoție ipărătească, neam sfânt, carii pre aceia suntem răscumpărați, ca să vestim bunătățile celui ce neau chemat pe noi dintru întunec la lumina sa cea minunată, dacă zic, voi creștinii, cari dintre toate neamurile lumii pentru aceia suntem aleși, ca numele lui Dumnezeu să-l mărturisim și să-l laudăm, dacă totuși voi o suduim pre sfinția Sa; oare poatese spune grosnicia păcatului acestuia? Simțirea mulțămirii și făpturile cele ne îfelegătoare îcă o cunosc; facerea de bine și pre viețuitoarea cea mai sălbatecă o îblânzește și o îdeamnă, ca prin slujba care se poate plini dela dânsa, să plătească făcătorului să de bine; apoi creștinul, carele primește hrana cea mai dulce a darurilor cerești, prin hulă și sudalmă să răsplătească făcătorului său de bine Dumnezeu? De sudue cineva soarele, carele ne dă lumină, căldură și oraduri, au nul numim noi pre acela nebun? și ce sunt folosurile soarelui, — carele îcă e darul lui Dumnezeu, — pe lângă bunătățile aceale, care le primim din mâna lui Dumnezeu? — judecați dară, de cumva sânteti î stare de a judeca, — judecați fraților! cât e de nespūsă nemulțămirea aceluia, carele sudue pre Dumnezeul său, și cu ce păcat groznic se îngreioiază pe sine. De se zăuită cineva da făcătorul său de bine, e mare răutate: iar al huli și al sudui pre acela e un lucru nesuferit.

Nu voiesc fraților! avă îgreoia cu prilejul

acesta prin mai multe vorviri, și ceale ce am fost făgăduită, că le voi spune întru învațatura aceasta despre sudalmă, lăsându-le pe altă dată; vă rog: ca câte ați auzit până aci să nu le zănițați. Vam arătat groaznicia sudalmei socotind precum fațe aceia prea înaltă, pre carea o vatămă cel, carele sudue pre Dumnezeu, așa și starea cea de jos și nemulțămirea suduitorului. Cugetați despre aceasta, până când cu prilejul viitoriu, voi face destul și celorlalte făgăduințe ale mele.

(Va urmă).

CRONICA.

Inceperea anului școlar la institutul ped.-teol. din Arad. În fine după o pauză de 2 luni și jumătate tinerii noștri dela Seminarul gr. ort din Arad și-au început din nou munca folositoare, adunându-se din nou la acel focalar, dela care se despărțiseră.

În 6/18 s'a ținut chemarea Duhului Sfânt în bis. catedrală, la care a asistat tinerimea școlară, profesorii ambelor despărțăminte și un popor destul de numeros.

După chemarea Duhului Sf. tinerimea împreună cu corpul profesoral s'au adunat în sala festivă a Seminarului, unde P. C. S. *Roman Ciorogariu* directorul seminarial a talmăcit tinerimei școlare salutul său, pe cari acum îi vede din nou adunați la acest focalar sfânt al culturii, în cuvinte frumoase arată tinerimii școlare însemnătatea scopului, căruia s'au dedicat, îndemnându-i la muncă serioasă și la iubire frățească, atrăgându-le atențiunea, că nici odată n'a avut așa mare rost ca acum deviza „Toți pentru unul și unul pentru toți”. După acestea a citit legile școlare, declarându-le obligatoare, și cu acestea consideră anul școlar 1914/15 de deschis.

Mulțămită publică. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp a binevoit a contribui la colecta bis. gr. ort. rom. din Fabricul Timișorii cu însemnata sumă de 500 (cinci sute) cor. Aduce-m P. S. Sale Dlui Episcop și pe aceasta cale profunda și sincera noastră mulțămită pentru acest dar. Pentru com. parohial din Fabricul-Timișorii: *Ioan Oprea*, preș. com. par.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroh Andrei Popovici din Buzad protoprezviteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 4203/1914 se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios Biserica și Școala.

Emolumentele sunt:

1. Casa de sub Nr. 58 cu intravilan și grădină de legume.
2. Una sesiune parohială constatătoare din 34 jughere, conform coalei cadastrale.
3. Birul legal stabilit prin concursul publicat în Nr. 27/909 al organului oficial Biserica și Școala.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire de stat, din cari alegându-l capelan va beneficia și anume: din cele de sub punct 2—4 jumătate, iar casa cu intravilanul cade esclusiv în folosința capelanului.

Alesul capelan e îndatorat a solvi toate dările publice în proporțiunea beneficiului, și a îndeplini toate funcțiunile parohiale, și a catehiza în școala din localitate, fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa a III-a deci recurenți vor dovedi asemenea clasificatiune, având a-și subșterne recursele lor, — ajustate cu toate documentele reperate prin regulamentul în vigoare, precum și cu atestat despre eventualul serviciu de până aci, și adresate comitetului parohial din Buzad, — prea on. oficiu protoprezviteral din Lipova-Lippa, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din regulamentul pentru parohii a se prezentă în termenul concursual în sf. biserică din Buzad, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorii.

Dat în ședința comitetului parohial din Buzad, ținută la 5/18 iulie 1914.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Fabriciu Manuila* protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa II-a din Medveș devenită vacantă prin trecerea în deficiență a părintelui Lazar Pascu, pe baza ordinului Ven. Consistor de sub Nr. 4355/914 se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele necesare.
2. Sesiunea parohială în estenziunea ei de astăzi
3. Stolele și birul legal.
4. Eventuala întregire a dotațiunei dela stat, pe care însă nici comuna bis. și nici superioritatea bis. nu o poate garantă.

Dela recurenți să recere ecalificatiunea normată în concluzul Vn. Sinod eparhial de sub Nr. 84.II/2 1910.

Alesul va avea să provadă catehizarea la toate școalele din loc fără altă remunerațiune dela comuna bis. și va fi dator să supoarte dările și toate contribuțiunile după beneficiul asigurat.

Recurenții vor avea să-și înainteze în termenul legal recursele adresate comitetului parohial din Medveș și ajustate cu documentele reperate în original, precum și cu atestat despre sevicul eventual prestat la P. On. O. protopesc gr. ort. rom. al Timișorii (Temesvâr-gárváros) având totodată a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în sfta biserică din Medveș spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. protopopesc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți vacantă din Căpálna (Feketekápolna) se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor. și stolele cantonale preșuite în 70 cor. la an, întregirea dotației e asigurată dela stat, locuința acomodată cu grădină de legumi, iar lemnele de încălzit cumpărate de învățător pentru sine, le vor aduce credincioșii.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-se prezentă la sf. biserică de acolo pentru a-și dovedi desteritatea în tipic și cântări, iar recursele adresate comitetului parohial, sunt a se trimite la subscrisul în F.-Györös. Căpálna, la 24 august v. 1914.

Nicolae Agud m. p.
not. com. par.

Alexandru Papp m. p.
preș. com. par.

În conșelegere cu: *Petru Serbu*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățătoresți din **Siad** (Sajád) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Dotățiunea e 600 cor. în bani, stolele cantonale îndatinate, locuință acomodată cu grădină pentru legume, salariul se întrecește dela stat.

Reflectanții la acest post au a-se prezentă în cutare **Duminecă** ori sârbătoare la sf. biserică din **Siad** spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântări, având rrecursele adresate com. par. ale trimite la subscrisul în **Feketegyörös**.

Pentru comitetul parohial: *Petru Serbu*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea posturilor învățătoresți vacante din inspectoratul **Beliului** se publică concurs cu termen de alegere **de 30 zile** dela prima publicare.

1. **Călăce**, salar în bani 600 cor., întregirea asigurată din vistieria statului.

2. **Chișlaca**, salar în bani 304 cor., 7 jughere pământ 120 cor., 13¹/₂ cubule cucuruz a 12 cor., lemne 12 metri a 3 cor. Recursul pentru întregirea salariului e sub rezolvire.

3. **Craiova**, în bani 300 cor., 4 jug pământ: 70 cor., 12 cubule bucate: 144 cor., 8 org. lemne 80 cor.

4. **Coroin**, în bani 600 cor. Recurs pentru întregirea salar. sub rezolvire.

5. **Dumbrăvița de codru**, 600 cor. Cererea de întregire a salariului e sub rezolvire.

6. **Groși-Bârsești**, în bani 88 cor., 15¹/₂ șinice bucate: 180 cor., 8 orgii lemne 80 cor. Cererea de întregire nerezolvită încă.

7. **Mărăușiu-Săcaci**, în bani 222 cor., 16 cubule bucate: 192 cor., câte 1 litru fasole și câte o porție de fân și pae, 8 stânjini de lemne 80 cor., Cererea de întregire nerezolvită.

8. **Biuș-Sânmiclăuș**, în bani 600 cor. Întregirea dotației stă sub rezolvire.

9. **Suplac**, 300 cor. în bani, 12 cubule bucate: 144 cor., 6 orgi lemne: 70 cor. Întregirea dotaț. ne rezolvită încă.

10. **Susag-Tâlmăciu**, în bani 400 cor., 20 cubule bucate 240 cor. Întregirea dotațiunei se va rezolvi.

11. **Ursad-Pocluse-Hodișel**, în bani 600 cor. Întregirea dotațiunei sub rezolvire.

Către aceste beneficii se adaugă stolele cantonale îndatinate, locuințe acomodate cu grădini pentru legume. Din lemne vor fi a se încălzi și salele de învățământ.

Reflectanții au a se prezentă la sf. biserici din satele unde voese a competi, pentru a-și dovedi desteritățile în tipic și cântări, iar rrecursele instruite amăsurat prescrișelor §. 58 din regul. școlar, au a le înaintă la subscrisul în **Feketegyörös**.

Pentru comitetele parohiale: *Petru Serb* protopop.

—□—

3—3

Pe baza ord. Ven. Consistor eparhial ort. român din **Oradea-mare** Nr. 2216/94, prin aceasta se publică concurs pentru postul de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroh din **Cheresig** *Dimitrie Albu*, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următorul beneficiu:

1. Pământul parohial 24 iug. cat. din care capelanul va beneficia ¹/₃ parte și anume: pământurile cu nr.ii cat. 537, 716, 1055, 1243, 1244 și 1255.

2. De nr. de casă 1 vică bucate ca bir, având capelanul ¹/₃ parte, și anume dela nrul casei 130 în sus.

3. Casa parohială cu apartinențele, care însă până când trăește parohul **Dim. Albu**, rămâne exclusiv în folosința acestuia, încât capelanul va avea a se îngriji de cvartir în acest restimp.

4. Stolele îndatinate, din care capelanul va avea unde va servi singur ¹/₂, iar unde va servi cu parohul ¹/₃ parte. 5. Drept de pășunat pentru 10 vite.

Darea după pământ și venit o va solvi ¹/₃ parte capelanul. Capelanul va fi dator să catehizeze regulat în toate școlile din parohie, fără să pretindă dela parohie ceva remunerațiune. Alesul va avea să îndeplinească toate funcțiunile din parohie. După moartea parohului capelanul va urma ca paroh.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă în original, adresate com. par., au a se înainta la P. O. oficiu protopopesc din **Oradea-mare** în termenul regulamentar, având recurenții a se prezenta în vre-o **Duminecă** ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta capabilitatea în oratorie și rituale. Parohia este de clasa *primă*.

Cheresig, din ședința com. par. ținută la 21 maiu (3 iunie) 1914

Dimitrie Albu m. p.,
președinte.

Georgiu Papp m. p.
notar.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p. protopop.

—□—

3—3

Pentru întregirea stațiunii învățătoresți din **F. Giriș** (**Feketegyörös**), se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Bani în număr 240 cor., 2. Pământ arător 4 jug., 3. Competință de pășunat 6 jug. catastrale, 4. Bucate 20 cubule grâu și cucuruz, 5. Pentru lemne 120 cor., 6. Stolele cantonale îndatinate, 7. Locuință foarte acomodată cu grădină de legume. Toate acestea venite fac 1100 cor., dela care sumă e asigurată întregirea salariului dela stat.

Reflectanții la aceasta stațiune, au a-și trimite rrecursele adresate comitetului parohial la subscrisul, având până la alegere a se prezentă la sf. biserică, pentru a-și dovedi desteritățile în tipic și cântare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Petru Serbu* protopop.

—□—

3—3

Cu aprobarea Ven. Consistor din **Oradea-mare** de sub Nr. 2239/B. 1914, pentru îndeplinirea parohiei vacantă din **Ursad** cu filiile **Pocluse** și ¹/₃ din **Hodișel** de clasa III, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Dotățiunea e: 1. Pământ parohial arător de 16 jug., 2. Birul preoțesc câte o măsură 30 litri de cucuruz dela fiecare număr de casă, 3. Din filia **P.-Hodișel**, câte o jumătate de măsură de cucuruz și câte o zi de lucru (cu brațul) dela fiecare număr de casă. 4. Stolele îndatinate. 5. Întregirea dotațiunei dela stat.

Reflectanții la aceasta parohie au a-și înaintă rrecursele adresate comitetului parohial din **Ursad** la subscrisul în **Feketegyörös**, având totodată a se prezentă în cutare **Duminecă** ori sârbătoare la sf. biserică de acolo pentru a celebra sau cântă și cuvântă.

Dat din ședința comitetului parohial din **Ursad** ținută la Iunie (5 Iulie) 1914.

George Cherecheș m. p.,
președinte.

Ioan Ilie m. p.,
notar.

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protopop.

—□—

3—3